

Проблеми правового регулювання управління майном дитини

Термін „управління майном дитини” зустрічається як у цивільному, так і сімейному законодавстві. Але, ні сімейне, ні цивільне законодавство, по-перше, не дає йому визначення, по-друге, не конкретизує порядок управління майном дитини.

Відсутність законодавчого вирішення цього питання призводить до послаблення правових гарантій майнових прав та інтересів дітей та хаотичного вирішення його в практичній діяльності.

У науковій літературі висловлювались точки зору щодо необхідності прийняття закону про управління майном дитини, але пропозиції щодо його положень не вносились. Отож, питання управління майном дитини продовжує бути актуальним. Метою теперішнього його обговорювання є висвітлення пропозиції щодо положень Закону України про порядок управління майном дитини.

Вважаємо, що положення Закону про управління майном дитини повинні передбачити:

1. *Конкретизований порядок управління майном дитини насамперед для законних представників та дітей, щодо яких вони виконують ці функції, оскільки порядок укладення договору про управління майном дитини з довірчим представником знаходить своє відображення у ст.ст. 1029-1045 ЦК України.*

2. *Умови та підстави передачі управління майном дитини довірчому представнику. Наприклад, підставою порушення питання про укладення договору про управління майном дитини може бути заява законного представника дитини, або заява неповнолітньої дитини до органа опіки та піклування, чи клопотання державного органу з питань контролю за дотриманням майнових прав дитини. Окрім цього, призначення довірчого представника органом опіки та піклування може мати місце тільки за результатами конкурсного відбору, при наявності доказів щодо уміння виконувати функцію управління майном та при наявності свого приватного майна.*

3. *Права, обов'язки та обмеження щодо кожного суб'єкту правовідносин з питань управління майном дитини, а саме: для малолітньої та неповнолітньої дитини, її законного представника чи довірчого представника. Разом з цим, впровадити правові гарантії щодо можли-*

вості дитини, в залежності від рівня розумової здатності впливати на прийняття рішення щодо управління її майном.

4. *Право на виплату винагороди за виконання обов'язків щодо належного управління майном дитини, у випадках коли майно дитини дає прибуток, то за рішенням органу опіки та піклування така винагорода може бути призначена у розмірі не більше 10 відсотків доходу.*

5. *Реєстрація прав власності на майно дитини в державному органі з питань контролю за дотриманням майнових прав дитини та щорічне звітування перед ним, насамперед опікунів та піклувальників, батьків та усиновлювачів, на яких розповсюджено режим опікуна та піклувальника, довірчого представника про стан управління майном дитини. Режим опікуна та піклувальника пропонується розповсюджувати за рішенням органу опіки та піклування за пропозицією державного органу з питань контролю за дотриманням майнових прав дитини, у випадках, коли батьки та усиновлювачі ставляться до управління майном дитини недбало, або неспроможні управляти майном дитини, у зв'язку зі зловживанням спиртними напоями, наркотичними засобами, веденням аморального способу життя та в інших випадках. Метою розповсюдження режиму опікуна та піклування є вжиття заходів, які упереджують можливість заподіяння шкоди малолітній дитині. Окрім цього, неповнолітня особа органом опіки та піклування може бути позбавлена права щодо управління своїм майном за заявою законних представників або клопотанням органу з питань контролю за дотриманням майнових прав дитини, у випадках, коли неповнолітня дитина недбало, або неспроможна належно управляти своїм майном, чи вживає спиртні напої або наркотичні засоби, та у інших подібних випадках. В останньому випадку теж постає питання щодо передачі майна неповнолітньої особи в управління або законних представників, або довірчого представника.*

6. *Державний контроль з питань управління майном дитини, який здійснюється в особі органу опіки та піклування. Поточну роботу щодо державного контролю за управлінням майном дитини виконують державні органи з питань контролю за дотриманням майнових прав дитини. Пропонується такому органу дати назву „Служба з охорони прав дитини органу опіки та піклування”. Службою з охорони прав дитини органу опіки та піклування повинна бути установа, що володіє правами юридичної особи, утворюється за рішенням органу опіки та піклування для виконання поточної роботи щодо забезпечення здійснення державного контролю за управлінням майном дитини органом опіки та піклування.*

7. Основні повноваження органу опіки та піклування щодо здійснення державного контролю за управлінням майном дитини:

1) приймати рішення про затвердження щорічних звітів опікунів, батьків та усиновлювачів, на яких розповсюджено режим опікуна та піклувальника;

2) приймати рішення про розповсюдження режиму опікунів та піклувальників щодо батьків та усиновлювачів дітей;

3) приймати рішення про позбавлення неповнолітньої дитини на період неповноліття (з 14 до 18 років) права щодо управління своїм майном, у випадках, передбачених законодавством;

4) приймати рішення щодо дачі дозволу на вчинення правочинів з майном дітей;

5) приймати рішення щодо призначення винагороди за здійснення належного управління майном дитини;

6) приймати рішення щодо дозволу особі приймати на себе права та обов'язки довірчого представника щодо майна дитини на підставі укладення угоди;

7) та інші.

8. Основні повноваження служби з охорони прав дитини органу опіки та піклування:

1) здійснювати безкоштовно реєстрацію прав дитини на майно;

2) накопичувати інформацію про права дитини на майно, підтримувати її у контрольному стані, передати дитині по досягненню повноліття та забезпечити передачу її до архівної установи;

3) зберігати конфіденційність про одержану інформацію про права дитини на майно;

4) при виявленні фактів порушень прав дитини на майно, вживати заходи щодо захисту прав дитини;

5) вносити пропозицію щодо прийняття органом опіки та піклування рішень відповідно до його повноважень;

6) приймати письмові звіти опікунів та піклувальників та перевіряти вказані в них данні;

7) приймати та давати оцінку документам законних та довірчих представників дітей щодо вчинення правочинів з майном дитини, давати їм попередню оцінку та вносити по ним пропозицію органу опіки та піклування щодо прийняття відповідного рішення;

8) та інші.

9. Порядок отримання законними та довірчими представниками дозволу органу опіки та піклування на вчинення правочинів з майном дитини:

1. Перелік документів для отримання дозволу:

До заяви про одержання дозволу на вчинення правочинів з майном малолітньої дитини додаються наступні документи: 1) запит нотаріуса, який буде вчиняти правочин, про надання органом опіки та піклування дозволу законним представникам на вчинення правочину з майном малолітньої дитини; 2) нотаріально посвідчена копія свідоцтва про народження малолітньої дитини; 3) копія рішення про призначення органом опіки та піклування заявника опікуном; 4) довідка з місця проживання малолітньої дитини; 5) нотаріально посвідчена копія документа, що підтверджує право власності малолітньої дитини на майно, або право володіння користування житловим приміщенням у будинках державного житлового фонду згідно з договором найму житлового приміщення; або оцядна книжка про грошові кошти в установі банку, внесені на ім'я малолітньої дитини; 6) нотаріально посвідчена копія технічної документації (для нерухомого майна); 7) нотаріально посвідчена копія правовстановлюючих документів та копія технічної документації до них на майно, яке буде придбане (або вже придбане) для малолітньої дитини; 8) копія бухгалтерських особистих рахунків житлової площі окремо з місця відчуження та з місця придбання житлової площі; 9) довідка державної податкової інспекції про відсутність заборгованості по сплаті податків на майно окремо з місця відчуження та місця придбання; 10) письмова згода малолітньої дитини на вчинення правочину з її майном, якщо вона може її дати відповідно до віку та розумової здатності (щодо витребування цього документу служба з охорони прав дитини органу опіки та піклування вирішує у кожному конкретному випадку, та про недоцільність його витребування зазначає у своїх пропозиціях до органу опіки та піклування); 11) інші, при необхідності для прийняття відповідного рішення.

2. Порядок прийняття рішення:

Після отримання заяви законних представників про дачу дозволу на вчинення правочинів із майном малолітньої дитини зі всіма необхідними документами, службою з охорони прав дитини органу опіки та піклування: 1) вивчається (при необхідності перевіряється) причина необхідності вчинення правочину із майном малолітньої дитини; 2) розглядаються докази законних представників щодо захисту майнових прав та обов'язків малолітньої дитини, унаслідок вчинення правочину; 3) при наявності позитивної можливості вчинення правочину з майном малолітньої дитини вносить пропозицію органу опіки та піклування щодо прийняття відповідного рішення.

Орган опіки та піклування приймає рішення про дачу законним представникам дозволу на вчинення правочину із майном малолітнь-

ої дитини тільки при наявності пропозиції служби з охорони прав дитини органу опіки та піклування. В рішенні органу опіки та піклування: 1) визнається причина вчинення законними представниками правочину із майном малолітньої дитини поважною; 2) вказується умова, при якій дається дозвіл на вчинення правочину із майном малолітньої дитини, яка спрямована за захист її майнових прав та обов'язків, а саме: а) придбання майна (із зазначенням його індивідуально – визначених ознак) на праві приватної (праві спільної) власності на ім'я (за участю) малолітньої дитини; б) зарахування грошових коштів від відчуження майна на рахунок малолітньої дитини в установі банку; в) інші, які залежать від розгляду конкретної заяви; 3) звернення з проханням до нотаріуса, який буде посвідчувати правочин, про повідомлення служби з охорони прав дитини органу опіки та піклування про виконання умови органу опіки та піклування при посвідченні правочину із майном малолітньої дитини.

Строк розгляду заяви законних представників про дачу дозволу на вчинення правочинів із майном малолітньої дитини та прийняття по ньому рішення органом опіки та піклування не більше одного місяця .

**Наукові засади та
практика застосування
нового Сімейного
кодексу України**

Збірник наукових праць

**За матеріалами Круглого столу
м. Київ, 25 травня 2006 року**

**КСИЛОН
2007**

УДК. 347.61/.64(477)
ББК 67.(4УКР) 304.7
Н 34

Редакційна колегія:

академік АПрН України, д.ю.н., професор **Я.М. Шевченко** (голова);
член-кореспондент АПрН України, д.ю.н., професор **І.В. Жилінкова** (співголова)

Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України. Матеріали Круглого столу. 25 травня 2006 р., м. Київ. - Х.: Ксилон, 2007. -212 с.

До збірки увійшли наукові праці, присвячені аналізу практики застосування нового Сімейного кодексу України, які були обговорені в рамках роботи Круглого столу (Київ, 25 травня 2006 р.). Основна увага приділена пошуку шляхів вдосконалення правового регулювання особистих та майнових відносин в сім'ї, всебічному захисту прав та інтересів дітей та влаштуванню дітей, позбавлених батьківського піклування. Результатом роботи Круглого столу стали схвалені його учасниками рекомендації щодо вдосконалення чинного сімейного законодавства.

Видання розраховано на науковців, практиків, усіх, кого хвилюють проблеми регулювання сімейних відносин в Україні.

ISBN 978-966-7772-58-1

© Академія правових наук України
Інститут держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України, 2007

ЗМІСТ

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА

<i>Шевченко Я.М.</i> Сім'я і сімейні правовідносини в Сімейному кодексі України.....	7
<i>Карпачова Н.І.</i> Удосконалення Законодавства України щодо захисту прав дитини відповідно до міжнародно-правових стандартів.....	12
<i>Шимон С.І.</i> Диспозитивне регулювання у сімейному праві.....	20
<i>Стефанчук Р.О.</i> Шляхи вдосконалення системи особистих немайнових прав фізичних осіб у сфері сімейних відносин.....	28
<i>Ромовська З.В.</i> Моральність сімейного кодексу України.....	36
<i>Миронова Г.А.</i> Зміст поняття "моральні засади" у Сімейному кодексі України.....	43
<i>Онщенко Н.М, Матвієнко О.В.</i> Теоретико-методичні засади реалізації принципу гендерної рівності в Україні.....	49

Розділ II

ШЛЮБ, ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ТА МАЙНОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ ПОДРУЖЖЯ

<i>Жилінкова І.В.</i> Майнові правовідносини подружжя: проблеми застосування норм нового СК України.....	57
<i>Кучеренко І.М.</i> Право спільної сумісної власності подружжя на майно, що використовується в підприємницькій діяльності.....	66
<i>Солтис Н.Б.</i> Право приватної власності подружжя на житло за Сімейним кодексом.....	70
<i>Базова Т.П.</i> Житлові права подружжя за Сімейним кодексом України.....	78
<i>Лозова Г.О.</i> Окремі аспекти визначення у шлюбному договорі правового режиму майна подружжя.....	83
<i>Липець Л.В.</i> Нетрадиційне майно, як об'єкт спільної власності подружжя.....	89
<i>Махінчук В.М.</i> Конкубінат за Сімейним кодексом України: проблеми правореалізації.....	95

Розділ III

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ТА МАЙНОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ

<i>Севрюкова І.Ф.</i> Деякі проблеми виокремлення особистих немайнових та майнових прав дитини в сімейному законодавстві України.....	105
<i>Бірюков І.А.</i> Співвідношення природних прав з цивільною правоздатністю і суб'єктивними правами батьків та дітей.....	113
<i>Красицька Л.В.</i> Особливості розгляду судами справ про визначення батьківства.....	119

Москалюк В.Ю. Право на материнство (батьківство) за Сімейним кодексом України.....	124
Явор О.А. До питання визначення місця проживання дитини, батьки якої проживають окремо.....	130
Стефанчук М.О. Окремі проблеми правового регулювання виховання дитини батьками	136
Шаповал Л.І. Представництво малолітніх, неповнолітніх осіб та фізичних осіб, визнаних недієздатними	141
Демиденко К.Є. Особисті немайнові права дитини - від зачаття до повноліття в рамках застосування нового Сімейного кодексу України	148
Романовська Л.А. Проблеми правового регулювання управління майном дитини	156

Розділ IV

ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ НАД ДІТЬМИ

Д'ячкова Н.А. Юридична сутність опіки як правового інституту.....	163
Санжаровська Т.В. Законодавство про встановлення опіки і піклування потребує удосконалення.....	169
Морозова С.Є. Роль органів опіки та піклування в охороні особистих немайнових і майнових прав та інтересів неповнолітніх.....	175

Розділ V

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН

Логвінова М.В. Поняття сімейно-правової відповідальності.....	179
Канзафарова І.С. Відповідальність як засіб правового впливу на поведінку учасників сімейних відносин.....	186

Розділ VI

СІМЕЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ІНШІ ГАЛУЗІ ЗАКОНОДАВСТВА

Галаянч М.К. Проблеми визначення поняття член сім'ї за цивільним, сімейним та житловим законодавством України.....	195
Козловська Л.В. Єдність засад правового регулювання в сімейному та спадковому праві.....	203

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Круглого столу «Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України».....	208